

predlaže javne pohvale za one koji se pokažu uzdržljivi u spolnom odnosu i javni prijekor za one koji se ogreše o tu neplodnost braka... nije li to moral, učenje o askezi?), on će biti štedljiv u radjanju. Proizvodnja čovjeka pokazuje se kao javna bijeda.)

Smisao koji proizvodnja ima u odnosu na bogate pokazuje se očigledno u onome smislu koji ona ima za siromašne; prema onima gore on se ispoljava uvijek fino, skriveno, dvosmisleno, on je suština. Gruba radnikova potreba mnogo je veći izvor zarade nego fina bogataševa potreba. Podrumski stanovi u Londonu donose više svojim vlasnicima nego palače, tj. oni su u pogledu dobiti veće bogatstvo, dakle, govoreći nacionalnoekonomski, veće društveno bogatstvo.

I kao što industrija spekulira na profinjenu potreba, ona isto tako mnogo spekulira na njihovoj grubosti, ali na njihovoj umjetno proizvedenoj grubosti; stoga je pravi užitak koji pružaju ove grube potrebe samoomamljivanje, to prividno zadovoljenje potreba, ta civilizacija unutar grubog barbarstva potrebe. Stoga su engleske rakijašnice slikovit prikaz privatnog vlasništva. Njihov luksuz prikazuje pravi odnos industrijskog luksuza i bogatstva prema čovjeku. Zato su one s razlogom jedna narodna nedeljna zabava, koju engleska policija tretira u najmanju ruku blago.^[AG]

Već smo vidjeli kako nacionalni ekonomist uspostavlja jedinstvo rada i kapitala na mnogostran način.

1) Kapital je nagomilani rad;

2) odredjenje kapitala unutar proizvodnje, djelomično reprodukcija kapitala s dobitkom, djelomično kapital kao sirovina (materijal za rad), djelomično kao istrument koji sam radi - stroj je kapital neposredno identificiran s radom -jest proizvodni rad;

3) radnik je kapital;

4) nadnica spada u troškove kapitala;

5) u odnosu na radnika rad je reprodukcija njegovog životnog kapitala;

6) u odnosu na kapitalista, on je moment djelatnosti njegova kapitala.
Napokon